

BASISGEGEVENS KINDEROPVANG

- eindrapport -

dr. M.C. Paulussen-Hoogeboom
dr. M. Gemmeke

Amsterdam, september 2007
Regioplan publicatienr. 1501

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van het ministerie
van OCW.

VOORWOORD

Op 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang in werking getreden. Om de ontwikkelingen in het aanbod van kinderopvang sinds het in werking treden van de wet te kunnen volgen, heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap RegioPlan beleidsonderzoek opdracht gegeven het landelijke aanbod van kinderopvang per 1 januari 2007 in kaart te brengen.

Een belangrijk gedeelte van dit onderzoek bestond uit het aanleggen van een gegevensbestand met informatie over alle kinderopvangorganisaties en -locaties in Nederland. Wij zijn de contactpersonen van gemeenten die ons hebben geholpen de gemeentelijke registers kinderopvang te verzamelen, zeer dankbaar voor hun bijdrage.

Het onderzoek is begeleid door Ton Janusch (ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid), Aad van Tongeren en Marjan Zebregs (beiden ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap). Wij zijn hen zeer dankbaar voor de prettige samenwerking.

Mireille Gemmeke
(projectleider RegioPlan)

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Achtergrond.....	1
1.2 Doelen en vraagstellingen van het huidige onderzoek.....	3
1.3 Leeswijzer	3
2 Onderzoeksopzet	5
2.1 Gebruikte databronnen	5
2.2 Analyses op het aanbod	8
3 Resultaten	11
3.1 Hoeveel kinderopvangorganisaties, locaties en kindplaatsen telt Nederland op 1 januari 2007?	11
3.2 Hoe groot is het aanbod in kindplaatsen per kind binnen voor ouders relevante gebieden?	12
3.3 Hoeveel verschillende locaties en kinderopvangorganisaties bevinden zich binnen bepaalde gebieden	15
3.4 Hoe groot is het relevante aanbod aan kinderopvang in gebieden met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken?	19
3.5 Hoe groot is het relevante aanbod aan kinderopvang in gebieden met relatief veel onvervulde vacatures	20
3.6 Hoeveel locaties voor buitenschoolse opvang bevinden zich in de directe nabijheid van basisscholen?	21
4 Conclusies	23
4.1 Ontwikkelingen in het aanbod.....	23
4.2 Kenmerken van het aanbod.....	23
Bijlagen	25
Bijlage 1 Lijst met veertig wijken.....	27
Bijlage 2 COROP-gebieden.....	29

SAMENVATTING

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft RegioPlan beleidsonderzoek een gegevensbestand aangelegd dat een totaaloverzicht geeft van kinderopvangorganisaties en -locaties in Nederland per 1 januari 2007. Dit bestand is gebaseerd op de gemeentelijke registers kinderopvang. Deze registers bevatten naast de namen, adressen en telefoonnummers van organisaties en locaties, ook het aantal kindplaatsen en gegevens over de vergunninghouders. Op het gegevensbestand is vervolgens een aantal analyses verricht. De resultaten daarvan presenteren we in deze rapportage.

Ontwikkelingen in het totale aanbod

Nederland telde per 1 januari 2007 1568 kinderopvangorganisaties¹ die hele dagopvang en/of buitenschoolse opvang bieden op in totaal 6381 locaties. Het totaal aantal volledige kindplaatsen in de *hele dagopvang* bedroeg 129.811 en het totaal aantal kindplaatsen in de *buitenschoolse opvang* 94.656. Dit houdt in dat ten opzichte van de situatie eind 2004 (vlak voor het in werking treden van de Wet kinderopvang) sprake is van een toename van het aantal kindplaatsen in de hele dagopvang met 4,4 procent en een toename van het aantal kindplaatsen in de buitenschoolse opvang met 27,7 procent.

Het aantal *gastouderbureaus* blijkt ten opzichte van medio 2006 met 11,2 procent te zijn toegenomen (van 401 naar 446). Informatie over het aantal kindplaatsen in de gastouderopvang ontbreekt in dit onderzoek omdat het aantal 'koppelingen' dat gastouderbureaus verrichten, niet bijgehouden hoeft te worden in de gemeentelijke registers.

Ontwikkelingen in het relevante aanbod

Met de term 'relevant' aanbod wordt het aanbod binnen redelijke reisafstand van de woning bedoeld. Voor dit onderzoek hebben wij berekend hoeveel kindplaatsen er per kind beschikbaar zijn binnen tien minuten autorijden.² Het gaat hier nadrukkelijk om *potentieel* beschikbaar aanbod, aangezien er geen informatie is verzameld over eventuele wachtlijsten.

Het landelijk gemiddelde relevante aanbod in de *hele dagopvang* lag per 1 januari 2007 op 0,14 kindplaats per kind. Bij een bezetting van 1,9 kind per kindplaats was dus voor 26,6 procent van alle nul- tot en met driejarigen een plaats. Voor de *buitenschoolse opvang* kwam het landelijk gemiddelde uit op 0,06 kindplaats per kind. Dit betekent dat voor 11,4 procent van alle vier- tot en met twaalfjarigen een kindplaats beschikbaar was binnen tien minuten autorijden.

---

¹ Om de verschillende organisaties van elkaar te kunnen onderscheiden zijn de Kamer van Koophandel-nummers gebruikt.

² Hierbij is uiteraard rekening gehouden met het aantal kinderen dat zich binnen een dergelijk gebied bevindt.

Keuzemogelijkheden voor ouders

Ouders kunnen per 4-positie postcodegebied voor zowel hele dagopvang als buitenschoolse opvang gemiddeld kiezen uit bijna twee locaties (1,9 locaties voor hele dagopvang en 1,8 locaties voor buitenschoolse opvang). Per postcodegebied is voor beide opvangvormen keuze tussen ongeveer 'anderhalve' aanbieder (1,6 voor de hele dagopvang en 1,4 voor de buitenschoolse opvang).

Voor 55 procent van alle postcodegebieden waar hele dagopvang wordt aangeboden, geldt echter dat er sprake is van één locatie en voor 64 procent geldt dat er sprake is van één aanbieder. In de postcodegebieden waar buitenschoolse opvang wordt aangeboden, is in 57 procent van de postcodegebieden sprake van één locatie en in 73 procent van de postcodegebieden van één aanbieder.

Het relevante aanbod in probleemwijken

Het relevante aanbod van kinderopvang is in wijken met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken even groot als in andere wijken van dezelfde gemeenten.

Het relevante aanbod in gebieden met veel onvervulde vacatures

Op het niveau van COROP-gebieden³ werd een positieve samenhang gevonden tussen het percentage onvervulde vacatures en het relevante aanbod aan kinderopvang: hoe hoger het percentage onvervulde vacatures, des te meer relevant aanbod.

Locaties voor buitenschoolse opvang in de buurt van basisscholen

Voor 32 procent van de basisscholen geldt dat er geen locatie voor buitenschoolse opvang in hetzelfde postcodegebied aanwezig is. Wanneer er wel locaties voor buitenschoolse opvang aanwezig zijn in hetzelfde postcodegebied als de school, geldt voor 75 procent van de basisscholen dat er één tot twee locaties voor buitenschoolse opvang aanwezig zijn.

---

³ De COROP-gebiedsindeling is ontworpen door de Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma. In deze gebiedsindeling worden veertig gebieden onderscheiden (zie bijlage 2).

1 INLEIDING

Op 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang in werking getreden. Deze wet regelt dat ouders, werkgevers en de overheid de kosten van kinderopvang samen dragen. Daarnaast regelt de wet de kwaliteit van de opvang en het toezicht daarop. Om de effecten van de Wet kinderopvang te kunnen volgen en het kinderopvangbeleid verder te kunnen ontwikkelen, heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) regelmatig behoefte aan inzicht in de ontwikkelingen in de capaciteit en de ontwikkelingen in de markt van de kinderopvang.

1.1 Achtergrond

Onderzoek naar ontwikkelingen in capaciteit

In maart 2005 verscheen een rapport van Research voor Beleid¹ waarin door middel van een enquête onder alle kinderopvangorganisaties de capaciteit aan kinderopvang per eind 2004, dus vlak voor het moment dat de wet in werking trad, in kaart werd gebracht. Van de 1319 aangeschreven organisaties deed 66 procent mee aan het onderzoek. De totale capaciteit (van alle organisaties) aan kinderopvang werd in dit rapport geschat op bijna 207.000 kindplaatsen. In tabel 1 wordt de capaciteit weergegeven, uitgesplitst naar hele dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang. In de tabel is het aantal *kindplaatsen* te zien. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat dit aantal kleiner is dan het aantal *kinderen* dat gebruikmaakt van de opvang, aangezien de meeste kinderen niet elke dag naar de opvang gaan. Voor alle vormen van kinderopvang samen gold dat één kindplaats werd bezet door gemiddeld 1,6 kinderen.²

Tabel 1.1 Capaciteit aan kinderopvang in kindplaatsen eind 2004

Soort opvang	Aantal kindplaatsen
Hele dagopvang	124.386
Buitenschoolse opvang	74.125
Gastouderopvang	8.203
Totaal	206.714

Bron: *Het aanbod van kinderopvang per eind 2004*. Leiden: Research voor Beleid

¹ Research voor Beleid (2005). *Het aanbod van kinderopvang per eind 2004*. Leiden: Research voor Beleid.

² In recent onderzoek naar wachtlijsten wordt voor hele dagopvang en buitenschoolse opvang uitgegaan van 1,9 kind per kindplaats (B&A Consulting (2007). *Wachtlijsten Kinderopvang. Rapportage stand van zaken per 1 augustus 2007*. Den Haag: B&A Consulting bv.).

Sinds de invoering van de Wet kinderopvang zijn gemeenten verplicht een register in te stellen met het kinderopvangaanbod in de gemeente. Op basis van deze gemeentelijke registers kwam Buitenhek Management & Consult medio 2006 uit op een totaal van 121.097 kindplaatsen in de hele dagopvang en 83.551 plaatsen in de naschoolse opvang.³ Dit betekent dat er, in vergelijking met eind 2004, sprake lijkt te zijn van een lichte teruggang (-2,6%) in het aantal kindplaatsen in de hele dagopvang en een duidelijke groei in het aantal kindplaatsen (+12,7%) in de buitenschoolse opvang.⁴ Wat betreft de gastouderopvang werd in het onderzoek van Buitenhek niet het aantal kindplaatsen maar het aantal aanbieders gerapporteerd. In 2006 waren er 401 verschillende organisaties die gastouderopvang aanboden.

Onderzoek naar ontwikkelingen in de markt

In een onderzoek van SEO Economisch Onderzoek (SEO) is beschreven hoe de markt voor kinderopvang er in oktober 2004, dus vlak voor het in werking treden van de Wet kinderopvang, uitzag.⁵ Daarbij is gekeken naar prestaties van de markt en de mate waarin aan voorwaarden voor marktwerking werd voldaan.

Wat betreft de prestaties van de markt werd geconcludeerd dat de markt relatief goed presteerde: ouders waren over het algemeen tevreden over de kinderopvang in termen van prijs, kwaliteit en beschikbaarheid. Wel waren ouders meer tevreden over de informele opvang (betaalde en onbetaalde oppas) dan over de formele opvang (hele dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang). Van de formele opvangvormen waren ouders het minst tevreden over de buitenschoolse opvang.

Wat betreft de voorwaarden voor marktwerking concludeerde SEO dat er op drie aspecten van de markt sprake was van 'marktfalen'. Ten eerste gaf een deel van de ouders aan geen gebruik te maken van formele kinderopvang vanwege ontevredenheid over kosten, flexibiliteit, of openingstijden of omdat er geen opvang aanwezig was. Voor de meerderheid van de ouders die geen gebruikmaakten van formele opvang gold echter dat zij de opvang zelf verzorgden omdat zij van mening waren dat dit het beste was voor het kind, of omdat zij de opvang zelf konden regelen. Ook gold voor een belangrijk deel van de ouders dat het kind geen opvang meer nodig had.

Ten tweede bleek het voor ouders lastig te zijn de kwaliteit van de opvang te beoordelen. Ten derde was er in sommige gedeelten van het land sprake van weinig tot geen concurrentie. Kinderopvang bleek een zeer lokale markt te zijn omdat het merendeel van de ouders kinderopvang dicht bij huis zoekt (de gemiddelde reistijd van huis naar het kinderdagverblijf was tien minuten). Het kinderopvangaanbod waar ouders uit konden kiezen was daarom beperkt.

---

³ info@buitenhek.nl (2006). *Resultaten landelijk onderzoek naar capaciteit kinderopvang*.

⁴ Hierbij moeten we opmerken dat de vergelijking van de resultaten van deze twee onderzoeken wordt bemoeilijkt doordat de gebruikte onderzoeksmethoden niet hetzelfde zijn.

⁵ SEO (2005). *De markt voor kinderopvang in 2004*. Amsterdam: SEO.

1.2 Doelen en vraagstellingen van het huidige onderzoek

Het ministerie beschikt momenteel niet over een volledig en betrouwbaar gegevensbestand over het aanbod van kinderopvang. Daarnaast is een actuele meting van de grootte van het aanbod aan kinderopvang op redelijk korte afstand van het huisadres (het zogenaamde *relevante* aanbod) wenselijk.

Naast het verkrijgen van inzicht in het actuele relevante aanbod van kinderopvang wil het ministerie graag inzicht krijgen in de volgende zaken:

- de actuele situatie wat betreft de keuze tussen locaties en kinderopvangorganisaties;
- de grootte van het aanbod van kinderopvang in gebieden met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken, zoals bijvoorbeeld in achterstandswijken;
- de grootte van het aanbod aan kinderopvang in gebieden met een relatief hoog percentage onvervulde vacatures;
- het aantal locaties voor buitenschoolse opvang in de directe nabijheid van basisscholen.

Naar aanleiding van bovenstaande doelstellingen van het ministerie hebben wij de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Hoeveel kinderopvangorganisaties, locaties en kindplaatsen telt Nederland op 1 januari 2007 (totaal en naar hele dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang)?
2. Hoe groot is het aanbod in kindplaatsen per kind (hele dagopvang en buitenschoolse opvang) binnen voor ouders relevante gebieden?
3. Hoeveel verschillende locaties en kinderopvangorganisaties bevinden zich binnen bepaalde gebieden?
4. Hoe groot is het relevante aanbod aan kinderopvang in gebieden met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken?
5. Hoe groot is het relevante aanbod aan kinderopvang in gebieden met relatief veel onvervulde vacatures?
6. Hoeveel locaties voor buitenschoolse opvang bevinden zich in de directe nabijheid van basisscholen?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de bronnen van de gebruikte data en de aanpak van het onderzoek beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft, per onderzoeksvraag, de resultaten van het onderzoek. Hoofdstuk 4, ten slotte, bevat de conclusies van het onderzoek.

2 ONDERZOEKSOPZET

In dit hoofdstuk beschrijven we de bronnen van de gebruikte data en de aanpak van het onderzoek.

2.1 Gebruikte databronnen

Databestand met aanbodgegevens uit de gemeentelijke registers kinderopvang

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, is er een databestand aangelegd dat een overzicht geeft van kinderopvangorganisaties en -locaties in Nederland. Dit bestand is gebaseerd op de gemeentelijke registers kinderopvang. Deze registers bevatten naast de namen, adressen en telefoonnummers van organisaties en locaties, ook het aantal kindplaatsen en gegevens over de vergunninghouders. Bij het aanleggen van het bestand zijn we uitgegaan van 1 januari 2007 als peildatum, dus twee jaar na het ingaan van de Wet kinderopvang.

Van de 443 gemeenten in Nederland bleken er 436 een register kinderopvang te hebben. Deze registers zijn allen opgenomen in het bestand. In zeven gemeenten was op 1 januari 2007 geen kinderopvang aanwezig. Deze gemeenten hebben zodoende geen register. Voor zover dat mogelijk was, is voor het verzamelen van de registergegevens gebruik gemaakt van de gemeentelijke websites. Gemeenten die het register niet op hun website hadden gepubliceerd of waarvan het register incompleet was, zijn door ons telefonisch benaderd. Het resultaat van deze aanvullingen was een compleet bestand met registergegevens.¹

Op basis van dit bestand konden het aantal kinderopvangorganisaties, het aantal locaties en het totale aantal kindplaatsen in de hele dagopvang en de buitenschoolse opvang worden bepaald.

Wat betreft de gastouderopvang kon wel het aantal gastouderbureaus worden geteld, maar niet het aantal kindplaatsen. In de gemeentelijke registers hoeft het aantal 'koppelingen' dat door gastouderbureaus wordt verricht namelijk niet te worden bijgehouden.

De registers kinderopvang: enquête via internet

Voor het onderzoek is een enquête gehouden onder alle gemeenten in Nederland. Met de enquête zijn gegevens verzameld over de mate waarin de registers kinderopvang actuele informatie bevatten en de manier waarop wijzigingen in de registers worden bijgehouden.

---

¹ Medio mei waren alle gegevens compleet.

Alle 443 gemeenten zijn begin januari per e-mail benaderd met een verzoek de enquête via internet in te vullen. Het verzoek werd gericht aan de verantwoordelijke binnen de gemeente voor het register kinderopvang.² In totaal 298 gemeenten vulden de enquête in, een respons van bijna zeventig procent. Van deze gemeenten hadden er drie geen kinderopvang en gaven er twee aan geen register te hebben.³ Deze gemeenten laten we verder buiten beschouwing.

Actualiteit van de registers

We hebben de gemeenten gevraagd of het register kinderopvang op 1 januari 2007 helemaal was bijgewerkt. Driekwart van de gemeenten gaf aan dat dit het geval was, zeventien procent van de gemeenten zei dat het register vrijwel helemaal was bijgewerkt en vier procent zei dat er belangrijke wijzigingen waren die nog niet waren doorgevoerd.

Op de vraag welke wijzigingen nog niet waren doorgevoerd, gaven gemeenten aan dat dit vooral wijzigingen in het aantal kindplaatsen betrof en vrijwel nooit het registreren van nieuwe locaties of houders. Gemeentelijke herindelingen en kleine correcties op het bestand vormen de tweede grote groep nog door te voeren wijzigingen. De registers zijn over het algemeen vrij actueel te noemen.

Bij de opbouw van het registerbestand is ons daarnaast gebleken dat in veel gevallen (naar schatting 30% van de gemeenten) het register niet compleet was. Vooral de Kamer van Koophandel-gegevens ontbreken vaak. Ook het aantal kindplaatsen wordt niet altijd bijgehouden. Veel gemeenten gaven aan dat het compleet maken van het register te veel tijd kost. In het registerbestand waarop de analyses in dit onderzoek zijn gebaseerd, zijn dergelijke ontbrekende gegevens alsnog opgezocht en ingevoerd.

Werkwijze van gemeenten bij de registratie

We hebben gemeenten ook een aantal vragen gesteld over het registratieproces. De Wet kinderopvang vereist registratie van een houder of nieuwe locatie op het moment dat deze wordt aangemeld. Daarna vindt inspectie plaats en wordt een gebruikersvergunning afgegeven. Bij sluiting van een locatie dient deze uit het register te worden verwijderd.

Bij de meeste gemeenten duurt het een maand (56 procent) tot drie maanden (32 procent) voor een nieuwe locatie of nieuw gastouderbureau wordt vermeld in het register. De helft van de gemeenten neemt een nieuwe locatie of houder op voordat de inspectie heeft plaatsgevonden, maar ongeveer veertig procent doet dat daarna.⁴

---

² In die gemeenten waar de GGD verantwoordelijk is voor het register kinderopvang werd de gemeente verzocht de enquête door de GGD in te laten vullen.

³ Deze twee gemeenten bleken bij de opbouw van het registerbestand overigens wel over een register te beschikken.

⁴ Een deel van de respondenten had hier nog niet mee te maken gehad.

De sluiting registreren van een locatie of gastouderbureau neemt bij de meeste gemeenten eveneens één tot drie maanden in beslag. Daarbij dient te worden vermeld dat sommige gemeenten een locatie of gastouderbureau in het register laten staan met vermelding van de sluitingsdatum. Zodoende kunnen ouders ook na sluiting een uittreksel uit het register opvragen voor hun aanvraag voor de toeslag kinderopvang bij de Belastingdienst.

Aangenomen dat het aantal nieuwe locaties hoger ligt dan het aantal sluitingen in een bepaalde periode, vertonen de registers op elk moment een geringe onderschatting van het aantal locaties en gastouderbureaus.

Overige databronnen

De overige door ons gebruikte databronnen bevatten gegevens over het aantal kinderen in Nederland, gegevens over het aantal onvervulde vacatures, gegevens over gebieden met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken en gegevens over het aantal scholen per postcodegebied.

Gegevens over het aantal kinderen in Nederland en gegevens over onvervulde vacatures

Via Statline, de elektronische databank van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn gegevens verkregen over:

- het aantal kinderen per postcodegebied per 1 januari 2006;⁵
- het totaal aantal vacatures naar COROP-gebied⁶ per 30 september 2004;⁷
- het aantal banen van werknemers naar COROP-gebied per 31 december 2004.

Gegevens over gebieden met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken

Via het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) zijn gegevens verkregen over de veertig wijken die de komende jaren extra geld en aandacht van het Rijk zullen ontvangen. In deze wijken is sprake van een cumulatie van sociale, fysieke en economische problemen en achterstanden.⁸ De veertig probleemwijken omvatten in totaal 83 postcodegebieden, verdeeld over achttien gemeenten (Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Deventer, Eindhoven, Groningen, Heerlen, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Rotterdam, Schiedam, Den Haag, Utrecht, Zaanstad, Dordrecht en Enschede). Zie ook bijlage 1 voor de lijst met wijken en de bijbehorende postcodegebieden.

---

⁵ Het aantal kinderen per 1 januari 2007 was ten tijde van dit onderzoek nog niet beschikbaar.

⁶ De COROP-gebiedsindeling is ontworpen door de Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma. In deze gebiedsindeling worden veertig gebieden onderscheiden (zie bijlage 2).

⁷ Dit zijn de meest recente gegevens die op Statline zijn gepubliceerd.

⁸ Brief van minister Vogelaar aan de tweede kamer d.d. 24 april 2007 'Wijkenselectie ten behoeve van wijkenaanpak' (Kenmerk: DGW/S2007033161).

Gegevens over het aantal scholen per postcodegebied

Regioplan beschikt over een bestand met scholen en achtergrondgegevens, gebaseerd op de Integrale Leerlingentellingen per 1 oktober van elk jaar. We ontvangen dit bestand jaarlijks van het CFI.

2.2 Analyses op het aanbod

Het relevante aanbod

Bij een deel van de onderzoeksvragen gaat het om het relevante aanbod van kinderopvang. Hiermee doelen we op aanbod binnen redelijke reisafstand van de woning. Zoals al eerder vermeld is uit het door SEO uitgevoerde onderzoek gebleken dat ouders kinderopvang dicht bij huis zoeken: de gemiddelde reistijd van de woning naar het kinderdagverblijf was gemiddeld tien minuten. Kinderopvanglocaties die binnen tien minuten reizen liggen, worden daarom in het huidige onderzoek tot het relevante aanbod gerekend. Wij hebben berekend hoeveel kindplaatsen er per kind beschikbaar zijn binnen tien minuten autorijden van de woning. Deze berekening heeft plaatsgevonden in een aantal stappen:

- 1 Uit een rijtijdenmatrix⁹ die de afstanden en rijtijden tussen alle postcodegebieden in Nederland bevat, werd een selectie gemaakt van alle combinaties van vertrek- en aankomstpostcodes die maximaal tien minuten autorijden van elkaar verwijderd zijn. Zie hieronder voor een nadere specificatie van deze rijtijdenmatrix.
- 2 Deze selectie is vervolgens aangevuld met de door ons verzamelde aanbodgegevens en gegevens over het aantal kinderen per postcodegebied, afkomstig van het CBS.
- 3 Het resultaat hiervan was een bestand dat voor alle 4-posities postcodes in Nederland informatie bevatte over:
  - het totaal aantal kindplaatsen voor hele dagopvang in het gebied op maximaal tien minuten autorijden;
  - het totaal aantal kindplaatsen voor buitenschoolse opvang in het gebied op maximaal tien minuten autorijden;
  - het totaal aantal kinderen in leeftijd voor hele dagopvang woonachtig in het gebied op maximaal tien minuten autorijden;
  - het totaal aantal kinderen in leeftijd voor buitenschoolse opvang woonachtig in het gebied op maximaal tien minuten autorijden.
- 4 Door het aantal kindplaatsen te delen door het aantal kinderen werd ten slotte voor elk postcodegebied het aantal kindplaatsen per kind binnen tien minuten autorijden verkregen.

---

⁹ De Eurostreets Drive Time Matrix 2006 van Geodan.

De rijtijdenmatrix

De rijtijdenmatrix gebruikt het middelpunt van het 4-positie postcodegebied (alle adressen waarvan de eerste vier cijfers van de postcode hetzelfde zijn) als startpunt van de autorit. Dit startpunt, ook wel het centroïde van de postcode genoemd, ligt echter niet altijd op een weg. In dat geval zoekt de routeplanner waarop de matrix is gebaseerd naar het dichtstbijzijnde punt op een weg en gebruikt dat punt als startpunt. De afwijkingen tot de werkelijke afstand die hierdoor tot stand komen, zijn willekeurig: de ene keer wordt de reistijd erdoor verkort, de andere keer verlengd. Het verschil tussen het werkelijk gebruikte startpunt en het centroïde van de postcode kan in de bebouwde kom ongeveer vijfhonderd meter zijn en in de landelijke gebieden (waar de postcodegebieden groter zijn) ongeveer tweeduizend meter. Dit maakt dat de matrix, over het geheel genomen, niet geschikt is voor afstanden vanaf vijf kilometer.

3 RESULTATEN

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de analyses per onderzoeksvraag.

3.1 Hoeveel kinderopvangorganisaties, locaties en kindplaatsen telt Nederland op 1 januari 2007?

Hele dagopvang en buitenschoolse opvang

Nederland telde op 1 januari 2007 1568 kinderopvangorganisaties die hele dagopvang en/of buitenschoolse opvang aanbieden op in totaal 6381 locaties (zie tabel 3.1).¹ Het totaal aantal volledige kindplaatsen bedroeg 224.467. Wanneer we ervan uitgaan dat elke kindplaats wordt gebruikt door 1,9 kind² betekent dit dat er iets meer dan 426.000 kinderen in Nederland (426.487 om precies te zijn) gebruikmaken van hele dagopvang of buitenschoolse opvang. Dit is 16,5 procent van het aantal kinderen in de leeftijd van nul tot en met twaalf jaar dat Nederland per 1 januari 2006 telde.

Tabel 3.1 Capaciteit in de hele dagopvang en buitenschoolse opvang per 1 januari 2007

Soort opvang	Aantal locaties	Aantal kindplaatsen
Hele dagopvang	3359	129.811
Buitenschoolse opvang	3022	94.656
Totaal	6381	224.467

Met behulp van bevindingen uit eerder onderzoek kunnen we de ontwikkeling van het aantal kindplaatsen bekijken. Dit doen we aan de hand van twee onderzoeken. Het eerste is een onderzoek uit 2004 van Research voor Beleid, waarbij op basis van een enquête onder kinderopvangorganisaties het aanbod in kaart is gebracht en het tweede is een onderzoek van bureau Buitenhek Management & Consult dat net als dit onderzoek resultaten bevat op basis van de gegevens uit de registers kinderopvang.³ Het onderzoek van Buitenhek dateert van medio 2006. Wanneer we kijken naar de ontwikkeling van het aantal kindplaatsen in de hele dagopvang en de buitenschoolse opvang sinds de invoering van de Wet kinderopvang (tabel 3.2) lijkt het aantal kindplaatsen

¹ Om de verschillende organisaties van elkaar te kunnen onderscheiden, zijn de Kamer van Koophandel-nummers gebruikt.

² B&A Consulting (2007). *Wachlijst Kinderopvang. Rapportage stand van zaken per 1 augustus 2007*. Den Haag: B&A Consulting bv.

³ Ook hier moeten we, net als in paragraaf 1.1, opmerken dat de vergelijking van de resultaten van deze onderzoeken wordt bemoeilijkt doordat de gebruikte onderzoeksmethoden niet hetzelfde zijn.

in de hele dagopvang, na een aanvankelijke daling, weer te zijn toegenomen. Vergeleken met medio 2006 bedraagt deze stijging 7,2 procent. Vergeleken met eind 2004 is het aantal kindplaatsen in de hele dagopvang met 4,4 procent toegenomen. De tabel laat verder zien dat het aantal kindplaatsen in de buitenschoolse opvang verder lijkt te zijn toegenomen. De stijging bedraagt 13,3 procent ten opzichte van medio 2006 en 27,7 procent ten opzichte van eind 2004.

Tabel 3.2 Ontwikkeling van de capaciteit in de hele dagopvang en de buitenschoolse opvang sinds de invoering van de Wet kinderopvang

Soort opvang	Aantal kindplaatsen		
	31 dec 2004	Medio 2006	1 jan 2007
Hele dagopvang	124.386	121.097	129.811
Buitenschoolse opvang	74.125	83.551	94.656
Totaal	198.511	204.648	224.467

Bronnen: Research voor Beleid (31 december 2004), Buitenhek Management & Consult (medio 2006), Regioplan (1 januari 2007)

Gastouderopvang

Per 1 januari van dit jaar telde Nederland 446 verschillende aanbieders van gastouderopvang.⁴ Dit is 11,2% meer dan ten tijde van het onderzoek van Buitenhek Management & Consult medio 2006. Toen werden 401 verschillende aanbieders van gastouderbureaus geteld. Zowel in dit onderzoek als in het onderzoek van Buitenhek Management & Consult staat een aantal aanbieders in meerdere gemeenten geregistreerd. Deze aanbieders zijn in beide onderzoeken slechts één keer geteld.

3.2 Hoe groot is het aanbod in kindplaatsen per kind binnen voor ouders relevante gebieden?

Om een goed beeld te krijgen van het relevante aanbod van hele dagopvang en buitenschoolse opvang is het niet zozeer van belang te kijken naar het aantal kindplaatsen in heel Nederland, maar is het vooral belangrijk te kijken naar het aantal beschikbare plaatsen per kind dat voor ouders binnen een relatief korte reistijd is te bereiken. Hierbij moet echter wel rekening worden gehouden met het aantal kinderen dat zich binnen een dergelijk gebied bevindt. Er kunnen in een gebied immers wel veel kindplaatsen voor hele dagopvang of buitenschoolse opvang zijn, maar als er ook veel kinderen in de betreffende leeftijdscategorieën binnen dit gebied wonen, kan het aantal beschikbare kindplaatsen per kind toch tegenvallen. Het gaat hier overigens om *potentieel* beschikbaar aanbod, aangezien we geen informatie hebben over eventuele wachtlijsten.

⁴ Ook hier is gebruikgemaakt van Kamer van Koophandel-nummers om de organisaties van elkaar te kunnen onderscheiden.

Het aantal beschikbare plaatsen per kind

Wat betreft het aanbod aan kindplaatsen in de *hele dagopvang* binnen tien minuten autorijden lag het landelijk gemiddelde per 1 januari 2007 op 0,14 kindplaats per kind. Bij een bezetting van 1,9 kind per kindplaats was er dus voor 26,6 procent van alle nul- tot en met driejarigen een plaats. Voor de *buitenschoolse opvang* kwam het landelijk gemiddelde uit op 0,06 kindplaats per kind. Dit betekent dat er voor 11,4 procent van alle vier- tot en met twaalfjarigen een kindplaats beschikbaar was binnen tien minuten autorijden.

We kunnen onze resultaten met enig voorbehoud vergelijken met die van het SEO-rapport over de markt voor kinderopvang in 2004. Opgemerkt moet worden dat onze werkwijze en die van SEO enkele verschillen kent. Ten eerste is de door ons gebruikte rijtijdenmatrix waarschijnlijk niet dezelfde als die van het SEO.⁵ Ten tweede ging het bij het SEO-onderzoek om tien minuten reistijd met de auto, inclusief instappen en parkeren. In ons onderzoek gaat het om een reistijd van tien minuten autorijden, exclusief instappen en parkeren.⁶

Wanneer we, rekening houdend met het bovenstaande, de bevindingen vergelijken, zien we in tabel 3.3 dat de landelijk gemiddelde aanbod-kindratio voor de hele dagopvang hetzelfde lijkt gebleven (0,14 kindplaats per kind), evenals de wijze waarop de aanbod-kindratio verdeeld is over het totaal aantal kinderen.

Tabel 3.3 Aantal voltijds kindplaatsen per kind van nul tot en met drie jaar binnen tien minuten reizen

Hele dagopvang	Okt 2004	Jan 2007
Landelijk gemiddelde aanbod-kindratio	0,14	0,14
Aandeel kinderen met minder dan 0,1 kindplaats per kind	40%	38%
Aandeel kinderen met 0,1 tot 0,2 kindplaats per kind	37%	35%
Aandeel kinderen met 0,2 tot 0,3 kindplaats per kind	15%	18%
Aandeel kinderen met 0,3 of meer kindplaats per kind	8%	8%
Totaal	100%	100%

Bronnen: SEO (oktober 2004) en Regioplan (januari 2007)

In tabel 3.4 zien we dat de landelijk gemiddelde aanbod-kindratio voor de buitenschoolse opvang gestegen lijkt te zijn (0,06 kindplaats per kind). Verder laat de tabel zien dat de wijze waarop de aanbod-kindratio is verdeeld over het totaal aantal kinderen ook lijkt te zijn veranderd ten opzichte van 2004. De percentages kinderen met nul tot 0,06 kindplaats per kind zijn gedaald en het percentage kinderen met meer dan 0,06 kindplaats per kind is meer dan verdubbeld.

⁵ Helaas is het niet mogelijk gebleven onze matrix met die van het SEO te vergelijken, aangezien de matrix van SEO niet ter beschikking kon worden gesteld.

⁶ Aangezien de door ons gebruikte matrix minder betrouwbaar wordt naarmate het om kortere ritten gaat (zie paragraaf 2.2), hebben wij tien minuten autorijden als ondergrens van de reistijd gehanteerd.

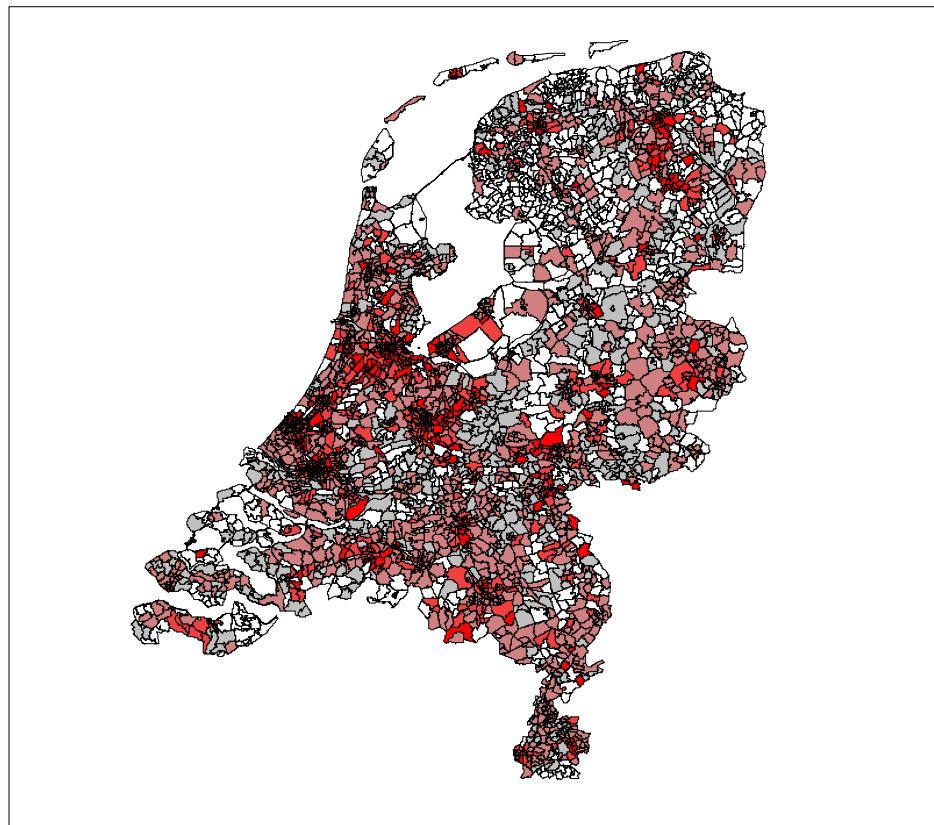
Tabel 3.4 Aantal voltijds kindplaatsen per kind van vier tot en met twaalf binnen tien minuten reizen/autorijden

Buitenschoolse opvang	Okt 2004	Jan 2007
Landelijk gemiddelde aanbod-kindratio	0,04	0,06
Aandeel kinderen met minder dan 0,02 kindplaats per kind	29%	24%
Aandeel kinderen met 0,02 tot 0,04 kindplaats per kind	29%	12%
Aandeel kinderen met 0,04 tot 0,06 kindplaats per kind	21%	17%
Aandeel kinderen 0,06 kindplaats of meer per kind	22%	47%
Totaal	100%	100%

Bronnen: SEO (oktober 2004) en Regioplan (januari 2007)

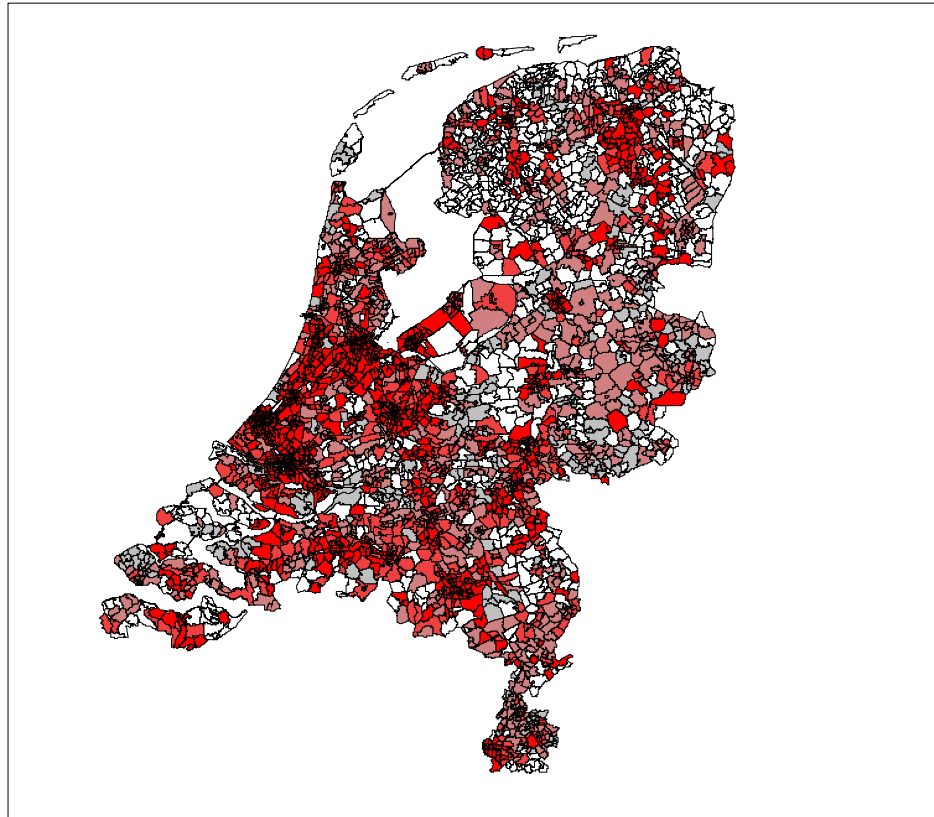
Het relevante aanbod verschilt over het land. In de onderstaande kaartjes is het aantal bereikbare kindplaatsen per kind in de hele dagopvang en de buitenschoolse opvang binnen tien minuten autorijden weergegeven.

Figuur 3.1 Aantal kindplaatsen per kind in de hele dagopvang, bereikbaar binnen tien minuten autorijden per 1 januari 2007 (hoe donkerder, hoe meer kindplaatsen)

Uit het kaartje met de aanbod-kindratio in de hele dagopvang kan worden opgemaakt dat er vooral in de (grotere) steden en de gebieden daaromheen relatief veel relevant aanbod is.

Figuur 3.2 Aantal kindplaatsen per kind in buitenschoolse dagopvang, bereikbaar binnen tien minuten autorijden per 1 januari 2007 (hoe donkerder, hoe meer kindplaatsen)

Het kaartje met de aanbod-kindratio in de buitenschoolse opvang laat zien dat er vooral in het westen en het zuiden van het land sprake is van gebieden met een relatief gunstige aanbod-kindratio.

3.3 Hoeveel verschillende locaties en kinderopvangorganisaties bevinden zich binnen bepaalde gebieden?

Voor een goede werking van de kinderopvangmarkt is het belangrijk dat ouders keuzemogelijkheden hebben. Daarbij gaat het, naast het aantal locaties waaruit kan worden gekozen, ook om het aantal aanbieders waaruit kan worden gekozen.

Bij het beantwoorden van deze onderzoeksvraag wordt gekeken naar het aantal locaties en het aantal verschillende aanbieders per postcodegebied. Een postcodegebied is (uiteraard) kleiner dan het gebied dat binnen tien minuten reizen bereikbaar is. Het was echter niet mogelijk deze vraag te beantwoorden op het niveau van 'tien minuten autorijden': er zouden zich dan dubbeltellingen voor gaan doen in de Kamer van Koophandel-nummers die we gebruiken om de verschillende organisaties van elkaar te onderscheiden.

Aantal locaties per postcodegebied

Wat betreft de hele dagopvang blijkt het aantal locaties per postcodegebied⁷ te variëren tussen de één en de zestien. Dit is een grote spreiding, waarbij geldt dat vooral in de stedelijke gebieden zich relatief veel locaties binnen één postcodegebied bevinden. Over het geheel genomen ligt het gemiddelde aantal locaties per postcodegebied op 1,9 (zie tabel 3.5). Uit tabel 3.5 blijkt verder dat zich in de meeste postcodegebieden één locatie voor hele dagopvang bevindt.

Tabel 3.5 Aantal locaties hele dagopvang per postcodegebied

Aantal locaties	Hele dagopvang
Gemiddeld aantal locaties	1,9
Aandeel postcodegebieden met 1 locatie	54,9%
Aandeel postcodegebieden met 2 locaties	24,2%
Aandeel postcodegebieden met 3 locaties	10,8%
Aandeel postcodegebieden met 4 of meer locaties	10,1%
Totaal	100%

Wat betreft de buitenschoolse opvang blijkt het aantal locaties per postcodegebied te variëren tussen de één en de tien. Over het geheel genomen ligt het gemiddelde aantal locaties per postcodegebied op 1,8 (zie tabel 3.6). Tabel 3.6 laat verder zien dat, net als bij de hele dagopvang, geldt dat zich in de meeste postcodegebieden één locatie voor buitenschoolse opvang bevindt.

Tabel 3.6 Aantal locaties buitenschoolse opvang per postcodegebied

Aantal locaties	Buitenschoolse opvang
Gemiddeld aantal locaties	1,8
Aandeel postcodegebieden met 1 locatie	57,1%
Aandeel postcodegebieden met 2 locaties	23,5%
Aandeel postcodegebieden met 3 locaties	10,6%
Aandeel postcodegebieden met 4 of meer locaties	8,8%
Totaal	100%

⁷ Het gaat hier alleen om de postcodegebieden waarin kinderopvang wordt aangeboden, niet om alle postcodegebieden in Nederland.

Aantal verschillende aanbieders per postcodegebied

Per postcodegebied⁸ wordt er door gemiddeld één à twee verschillende kinderopvangorganisaties hele dagopvang aangeboden (zie tabel 3.7). Het maximum aantal verschillende aanbieders van hele dagopvang in een postcodegebied is tien. Bij de buitenschoolse opvang ligt het gemiddeld aantal aanbieders per postcode lager dat bij de hele dagopvang (zie tabel 3.8). Het maximum aantal verschillende aanbieders van buitenschoolse opvang in een postcodegebied is zes.

Tabel 3.7 Aantal verschillende aanbieders van hele dagopvang per postcode

Aantal aanbieders	Hele dagopvang
Gemiddeld aantal aanbieders	1,6
Aandeel postcodegebieden met 1 aanbieder	64,0%
Aandeel postcodegebieden met 2 verschillende aanbieders	22,3%
Aandeel postcodegebieden met 3 tot en met 5 verschillende aanbieders	12,6%
Aandeel postcodegebieden 6 of meer verschillende aanbieders	1,1%
Totaal	100%

Tabel 3.8 Aantal verschillende aanbieders van buitenschoolse opvang per postcode

Aantal aanbieders	Buitenschoolse opvang
Gemiddeld aantal aanbieders	1,4
Aandeel postcodegebieden met 1 aanbieder	72,8%
Aandeel postcodegebieden met 2 verschillende aanbieders	19,3%
Aandeel postcodegebieden met 3 tot en met 5 verschillende aanbieders	7,8%
Aandeel postcodegebieden 6 of meer verschillende aanbieders	0,1%
Totaal	100%

Omvang van de aanbieders

In de tabellen 3.9 en 3.10 is te zien hoe het aanbod aan kindplaatsen is verdeeld over de aanbieders van hele dagopvang en buitenschoolse opvang. Van de aanbieders in de hele dagopvang biedt 51,7 procent tussen de nul en de 41 kindplaatsen aan. Voor de aanbieders van buitenschoolse opvang geldt dat 56,2 procent van de aanbieders nul tot 41 kindplaatsen aanbiedt.

⁸ Het gaat hier weer alleen om de postcodegebieden waarin kinderopvang wordt aangeboden, niet om alle postcodegebieden in Nederland.

Tabel 3.9 Aantal kindplaatsen van aanbieders van hele dagopvang

Aantal kindplaatsen van aanbieders	Hele dagopvang
Gemiddeld aantal kindplaatsen per aanbieder	92,8
Minimum aantal kindplaatsen van een aanbieder	1
Maximum aantal kindplaatsen van een aanbieder	5064
Mediaan aantal kindplaatsen van een aanbieder*	38
Aandeel aanbieders met 0 tot en met 20 kindplaatsen	25,2%
Aandeel aanbieders met 21 tot en met 40 kindplaatsen	26,5%
Aandeel aanbieders met 41 tot en met 100 kindplaatsen	28,9%
Aandeel aanbieders met 101 tot en met 200 kindplaatsen	10,4%
Aandeel aanbieders met 201 tot 1000 kindplaatsen	8,1%
Aandeel aanbieders met meer dan 1000 kindplaatsen	0,9%
Totaal	100%

* De mediaan is het middelste getal van de verdeling.

Tabel 3.10 Aantal kindplaatsen van aanbieders van buitenschoolse opvang

Aantal kindplaatsen van aanbieders	Buitenschoolse opvang
Gemiddeld aantal kindplaatsen per aanbieder	99,6
Minimum aantal kindplaatsen van een aanbieder	1
Maximum aantal kindplaatsen van een aanbieder	2540
Mediaan aantal kindplaatsen van een aanbieder*	40
Aandeel aanbieders met 0 tot en met 20 kindplaatsen	36,5%
Aandeel aanbieders met 21 tot en met 40 kindplaatsen	19,7%
Aandeel aanbieders met 41 tot en met 100 kindplaatsen	21,3%
Aandeel aanbieders met 101 tot en met 200 kindplaatsen	11,0%
Aandeel aanbieders met 201 tot 1000 kindplaatsen	10,4%
Aandeel aanbieders met meer dan 1000 kindplaatsen	1,1%
Totaal	100%

* De mediaan is het middelste getal van de verdeling.

De drie grootste aanbieders van kindplaatsen in zowel de hele dagopvang als de buitenschoolse opvang zijn de landelijke ketens Catalpa, Humanitas en Sichting Kinderopvang Nederland (SKON). Zij bieden samen 11.495 kindplaatsen in de hele dagopvang en 6.830 kindplaatsen in de buitenschoolse opvang aan, dat is respectievelijk 8,9 procent en 7,2 procent van het totale aanbod. De tien grootste aanbieders van hele dagopvang⁹ hebben samen 21.566 kindplaatsen: een marktaandeel van 16,6 procent. De tien grootste aanbieders van buitenschoolse opvang¹⁰ hebben samen 16.592 kindplaatsen. Dit komt neer op een marktaandeel van 17,5 procent.

⁹ De tien grootste aanbieders van kindplaatsen in de hele dagopvang zijn: Catalpa, SKON, Humanitas, Partou kinderopvang, SKAR kinderopvang, Stg. Centrale voor kinderopvang, Kern kinderopvang, Kober kindercentra, Stichting kinderopvang DAK en Stichting kinderopvang stad Groningen.

¹⁰ De grootste aanbieders van kindplaatsen in de buitenschoolse opvang zijn: Humanitas, SKON, Catalpa, Kern kinderopvang, Partou kinderopvang, Kober kindercentra, Stichting kinderopvang DAK, Korein kindervein, Combiwel en Stichting kinderopvang samen.

3.4 Hoe groot is het relevante aanbod aan kinderopvang in gebieden met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken?

Voor de operationalisatie van het begrip 'gebieden met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken' is gekozen voor de veertig wijken waarin gedurende de huidige kabinetsperiode extra zal worden geïnvesteerd vanwege de grote problemen rond wonen, werken, leren, integreren en veiligheid. Minister Vogelaar voor Wonen, Wijken en Integratie wil de krachten van de bewoners in deze wijken aanspreken teneinde van deze 'probleemwijken' weer 'prachtwijken' te maken. Het is daarom interessant te onderzoeken hoe groot het relatieve aanbod van kinderopvang in deze wijken op dit moment is. De veertig wijken die door de minister zijn geselecteerd bevinden zich in achttien gemeenten, waaronder de vier grote steden, en beslaan in totaal 83 postcodegebieden (zie bijlage 1).

Teneinde na te gaan of er verschillen zijn in relevant aanbod tussen probleemwijken en niet-probleemwijken hebben we de gemiddelde aanbod-kindratio's voor hele dagopvang en buitenschoolse opvang in postcodegebieden die onder de probleemwijken vallen vergeleken met de aanbod-kindratio's in postcodegebieden uit dezelfde gemeenten die niet onder de probleemwijken vallen. Uit deze analyse kwam naar voren dat de aanbod-kindratio in de hele dagopvang in de probleemwijken niet verschilt van de aanbod-kindratio in niet-probleemwijken (zie tabel 3.11). Hetzelfde geldt voor de aanbod-kindratio in de buitenschoolse opvang. Uit tabel 3.11 kan tevens worden opgemaakt dat de achttien gemeenten waar de veertig probleemwijken toe behoren boven het landelijk gemiddelde liggen wat betreft relevant aanbod.

Tabel 3.11 gemiddelde aanbod-kindratio's in hele dagopvang en buitenschoolse opvang in achterstandswijken en niet-achterstandswijken

Vacature-intensiteit	Aanbod-kindratio hele dagopvang	Aanbod-kindratio buitenschoolse opvang
Postcodes uit probleemwijken (N=83)	0,24	0,12
Postcodes uit niet-probleemwijken (N=483)	0,24	0,12
Landelijk gemiddelde aanbod-kindratio	0,14	0,06

3.5 Hoe groot is het relevante aanbod aan kinderopvang in gebieden met relatief veel onvervulde vacatures?

Teneinde deze vraag te beantwoorden zijn we voor de verschillende COROP-gebieden¹¹ in Nederland nagegaan hoe de verhoudingen tussen de 'vacature-intensiteit' en de aanbod-kindratio's voor hele dagopvang en buitenschoolse opvang eruit zien. Het begrip vacature-intensiteit is daarbij gedefinieerd als het aantal openstaande vacatures als percentage van het aantal banen van werknemers.¹² Een hogere vacature-intensiteit duidt dus op een hoger percentage onvervulde vacatures in dat gebied.

Uit de analyses komt naar voren dat voor zowel de hele dagopvang als de buitenschoolse opvang geldt dat het percentage onvervulde vacatures positief samenhangt met het de grootte van het relevante aanbod aan kinderopvang. Dat wil zeggen: hoe hoger het percentage onvervulde vacatures, des te meer relevant aanbod aan kinderopvang (zie tabel 3.12).

Tabel 3.12 gemiddelde aanbod-kindratio's in hele dagopvang en buitenschoolse opvang naar vacature-intensiteit

Vacature-intensiteit	Aanbod-kindratio hele dagopvang	Aanbod-kindratio buitenschoolse opvang
0 tot en met 1% (n=10)*	0,10	0,04
1,1 tot en met 2% (n=26)	0,14	0,06
2.1% of hoger (n=4)	0,19	0,09
Landelijk gemiddelde aanbod-kindratio	0,14	0,06

* n = het aantal COROP-gebieden in deze categorie.

Deze analyse op basis van COROP-gebieden is minder specifiek dan logisch en wenselijk zou zijn. De reden hiervoor is dat er via het CBS geen specifiekere regionale informatie over vacature-intensiteiten beschikbaar is. Hierdoor is het niet mogelijk deze analyse uit te voeren op het niveau van '10 minuten autorijden'.

¹¹ Zie bijlage 2 voor een beschrijving van deze veertig gebieden.

¹² Het zou methodologisch correcter zijn geweest vacature-intensiteit te definiëren als het aantal openstaande vacatures als percentage van de *totale werkgelegenheid*. Via de databank van het CBS zijn echter geen gegevens over de totale werkgelegenheid per COROP-gebied beschikbaar.

3.6 Hoeveel locaties voor buitenschoolse opvang bevinden zich in de directe nabijheid van basisscholen?

De algemene veronderstelling is dat buitenschoolse opvang voor ouders aantrekkelijker is naarmate deze zich dichterbij de school bevindt. Kinderen kunnen dan na schooltijd naar de opvanglocatie lopen en hoeven niet met busjes of taxi's te worden vervoerd. We hebben daarom onderzocht hoeveel locaties voor buitenschoolse opvang zich in hetzelfde postcodegebied als basisscholen bevinden.

De 6929 basisscholen in Nederland bevinden zich op 3053 verschillende postcodegebieden. Er bevinden zich locaties voor buitenschoolse opvang in 1705 verschillende postcodegebieden. Dit betekent dat voor de basisscholen die zijn gevestigd in de 1348 overgebleven postcodegebieden geen locatie voor buitenschoolse opvang aanwezig is binnen hetzelfde postcodegebied. Dit geldt voor 32,1 procent van het totaal aantal basisscholen.

Het aantal postcodegebieden met daarin zowel basisscholen als locaties voor naschoolse opvang is 1617. Deze postcodegebieden bevinden zich vooral in verstedelijkte delen van het land. Uit tabel 3.13 blijkt dat 74,5 procent van de basisscholen in deze postcodegebieden één tot twee locaties voor buitenschoolse opvang in de directe nabijheid heeft. Hierbij moet worden vermeld dat het om potentiële locaties voor buitenschoolse opvang gaat, omdat we niet weten of de bewuste scholen ook daadwerkelijk aan deze locaties zijn gekoppeld.

Tabel 3.13 Aantal locaties voor buitenschoolse opvang in het zelfde postcodegebied per basisschool

	Locaties voor buitenschoolse opvang
Landelijk gemiddelde	2,0
Aandeel basisscholen met 1 locatie voor buitenschoolse opvang in hetzelfde postcodegebied	48,7%
Aandeel basisscholen met 2 locaties voor buitenschoolse opvang in hetzelfde postcodegebied	25,8%
Aandeel basisscholen met 3 locaties voor buitenschoolse opvang hetzelfde postcodegebied	12,8%
Aandeel basisscholen met 4 of meer locaties voor buitenschoolse opvang in hetzelfde postcodegebied	12,7%
Totaal	100%

4 CONCLUSIES

4.1 Ontwikkelingen in het aanbod

Het totale aanbod

Sinds het in werking treden van de Wet kinderopvang per 1 januari 2005 is het aantal kindplaatsen in de hele dagopvang met 4,4 procent toegenomen en het aantal kindplaatsen in de buitenschoolse opvang met 27,7 procent.

Het aantal gastouderbureaus blijkt ten opzichte van medio 2006 met 11,2 procent te zijn toegenomen.

Het relevante aanbod

Het relevante aanbod aan kindplaatsen in de hele dagopvang lijkt sinds de invoering van de Wet kinderopvang niet te zijn veranderd. Het aantal 'beschikbare' kindplaatsen per kind dat bereikbaar is binnen tien minuten autorijden ligt op 0,14. Bij een bezetting van 1,9 kind per kindplaats is dus voor 26,6 procent van alle nul- tot en met driejarigen een plaats.

Het relevante aanbod aan kindplaatsen in de buitenschoolse opvang lijkt wel te zijn toegenomen (van 0,04 naar 0,06 kindplaats per kind). Dit betekent dat er voor 11,4 procent van alle vier- tot en met twaalfjarigen een kindplaats beschikbaar is binnen tien minuten autorijden.

De bevinding dat de landelijke aanbod-kindratio voor de hele dagopvang gelijk is gebleven ondanks een toename in het aantal kindplaatsen, kan niet worden verklaard door een toename van het aantal kinderen in de betreffende leeftijdscategorie.

4.2 Kenmerken van het aanbod

Keuzemogelijkheden voor ouders

Ouders kunnen per postcodegebied voor zowel hele dagopvang als buitenschoolse opvang gemiddeld kiezen uit bijna twee locaties (1,9 locaties voor hele dagopvang en 1,8 locaties voor buitenschoolse opvang). Per postcodegebied is er wat betreft beide opvangvormen keuze tussen ongeveer 'anderhalve' aanbieder. (1,6 voor de hele dagopvang en 1,4 voor de buitenschoolse opvang).

Voor 54,9 procent van alle postcodegebieden waar hele dagopvang wordt aangeboden, geldt dat sprake is van één locatie en voor 64 procent geldt dat sprake is van één aanbieder. Voor de postcodegebieden waar buitenschoolse opvang wordt aangeboden, geldt dat er in 57,1 procent van de postcodegebieden sprake is van één locatie en in 72,8 procent van de postcodegebieden van één aanbieder.

Het relevante aanbod in probleemwijken

Het relevante aanbod van kinderopvang in wijken met minder gunstige sociaaleconomische kenmerken is even groot als in de andere wijken van dezelfde gemeenten.

Het relevante aanbod in gebieden met veel onvervulde vacatures

In dit onderzoek werd op het niveau van COROP-gebieden een positieve samenhang gevonden tussen het percentage onvervulde vacatures en het relevante aanbod aan kinderopvang: hoe hoger het percentage onvervulde vacatures, des te groter het relevante aanbod. Mogelijk levert deze analyse andere resultaten op wanneer gebruik kan worden gemaakt van specifiekere regionale en meer actuele informatie over vacature-intensiteiten.

Locaties voor buitenschoolse opvang in de buurt van basisscholen

Voor 32,1 procent van de basisscholen geldt dat er geen locatie voor buitenschoolse opvang in hetzelfde postcodegebied aanwezig is. Wanneer er wel locaties voor buitenschoolse opvang aanwezig zijn in hetzelfde postcodegebied als de school, geldt voor 74,5 procent van de basisscholen dat er één tot twee locaties voor buitenschoolse opvang aanwezig zijn.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1
Lijst met veertig wijken
Tabel B1-1 Lijst met veertig wijken (83 postcodes verdeeld over 18 gemeenten)

Nr	Wijknaam	4 cijferige postcode	Gemeente
1	Overdie	1813	Alkmaar
2	De Kruiskamp	3814	Amersfoort
3	Amsterdam Noord	1031	Amsterdam
4		1024	Amsterdam
5		1032	Amsterdam
6	Nieuw West	1061	Amsterdam
7		1065	Amsterdam
8		1063	Amsterdam
9		1068	Amsterdam
10		1069	Amsterdam
11		1064	Amsterdam
12		1062	Amsterdam
13		1067	Amsterdam
14	Bos en Lommer	1057	Amsterdam
15		1055	Amsterdam
16		1056	Amsterdam
17	Amsterdam Oost	1094	Amsterdam
18		1092	Amsterdam
19	Bijlmer	1104	Amsterdam
20		1103	Amsterdam
21	Klarendal	6822	Arnhem
22	Presikhaaf	6826	Arnhem
23	Het Arnhemse Broek	6828	Arnhem
24	Malburgen/Immerloo	6833	Arnhem
25		6841	Arnhem
26		6832	Arnhem
27	Rivierenwijk	7417	Deventer
28	Woensel West	5621	Eindhoven
29	Doornakkers	5642	Eindhoven
30	Bennekel	5654	Eindhoven
31	Korrewegwijk	9715	Groningen
32	De Hoogte	9716	Groningen
33	Meezenbroek	6415	Heerlen
34	Heechterp/Schieringen	8924	Leeuwarden
35	Maastricht Noordoost	6222	Maastricht
36		6224	Maastricht
37	Hatert	6535	Nijmegen
38	Rotterdam West	3027	Rotterdam
39		3014	Rotterdam
40		3026	Rotterdam
41		3025	Rotterdam
42		3021	Rotterdam
43		3024	Rotterdam
44		3022	Rotterdam
45	Rotterdam Noord	3035	Rotterdam
46		3036	Rotterdam
47		3031	Rotterdam

Nr	Wijknaam	4 cijferige postcode	Gemeente
48		3034	Rotterdam
49		3033	Rotterdam
50	Bergpolder	3038	Rotterdam
51	Overschie	3042	Rotterdam
52	Oud Zuid	3073	Rotterdam
53		3074	Rotterdam
54		3081	Rotterdam
55		3072	Rotterdam
56		3082	Rotterdam
57		3083	Rotterdam
58	Vreewijk	3075	Rotterdam
59	Zuidelijke Tuinsteden	3086	Rotterdam
60		3085	Rotterdam
61	Nieuwland	3118	Schiedam
62		3119	Schiedam
63	Stationsbuurt	2515	's-Gravenhage
64	Schilderswijk	2525	's-Gravenhage
65		2526	's-Gravenhage
66	Den Haag Z-West	2541	's-Gravenhage
67		2545	's-Gravenhage
68		2542	's-Gravenhage
69		2533	's-Gravenhage
70		2544	's-Gravenhage
71		2532	's-Gravenhage
72	Transvaal	2572	's-Gravenhage
73	Kanaleneiland	3527	Utrecht
74		3526	Utrecht
75	Ondiep	3552	Utrecht
76	Overvecht	3563	Utrecht
77		3561	Utrecht
78		3564	Utrecht
79		3562	Utrecht
80	Zuilen Oost	3554	Utrecht
81	Poelenburg	1504	Zaanstad
82	WielwijkCrabbehof	3317	Dordrecht
83	Mekkelholt/Deppenbroek	7523	Enschede

BIJLAGE 2**COROP-gebieden****Tabel B2-1 COROP-gebieden**

Nr	Gebied
1	Oost-Groningen
2	Delfzijl en omgeving
3	Overig Groningen
4	Noord-Friesland
5	Zuidwest-Friesland
6	Zuidoost-Friesland
7	Noord-Drenthe
8	Zuidoost-Drenthe
9	Zuidwest-Drenthe
10	Noord-Overijssel
11	Zuidwest-Overijssel
12	Twente
13	Veluwe
14	Achterhoek
15	Arnhem/Nijmegen
16	Zuidwest-Gelderland
17	Utrecht
18	Kop van Noord-Holland
19	Alkmaar en omgeving
20	IJmond
21	Agglomeratie Haarlem
22	Zaanstreek
23	Groot-Amsterdam
24	Het Gooi en Vechtstreek
25	Aggl. Leiden en Bollenstreek
26	Agglomeratie 's-Gravenhage
27	Delft en Westland
28	Oost-Zuid-Holland
29	Groot-Rijnmond
30	Zuidoost-Zuid-Holland
31	Zeeuwsch-Vlaanderen
32	Overig Zeeland
33	West-Noord-Brabant
34	Midden-Noord-Brabant
35	Noordoost-Noord-Brabant
36	Zuidoost-Noord-Brabant
37	Noord-Limburg
38	Midden-Limburg
39	Zuid-Limburg
40	Flevoland

